

“İŞ GÜVENCESİ GELİYOR”MUŞ

Aydınlık Dergisi, 10 Eylül 2000

Yıldırım Koç

26 Ağustos 2000 günlü Finansal Forum Gazetesi'nde “İş Güvencesi Geliyor” biçiminde bir manşet atılmış. Altında da şöyle yazıyor: “Bakan Okuyan'ın işsizlik sigortasından sonra ikinci rüyası olan, sendikalı olduğu gerekçesiyle işçilerin işten çıkarılmasını engelleyen iş güvencesi yasa tasarısı, Bakanlar Kurulu'na gönderildi.” Aynı günkü Hürriyet'in ilgili haberinin başlığı “Kimse sendikalı olduğu için işten atılmayacak” biçiminde. Akşam ve Yeni Şafak Gazeteleri de “İş Güvencesi Geliyor” başlığını kullanmış. Zaman'ın başlığı ise “İşten çıkarmaya iş güvencesi”

Bunların hepsi yanlış. Ortada hiçbir yeni hak yok. Aksine bir geriye gidiş söz konusu. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 1999 yılı Temmuz ayında bir tasarı taslağı hazırladı ve bazı kişi ve kuruluşlara dağıttı. Aynı yıl Aralık ayında bu aynı taslak yeni bir kapakla dolaştı. Bu yıl Ağustos ayının son haftasında da yeniden ısıtılarak sofraya getirildi. Sözkonusu olan yeni bir yemek değil, temcit pilavı. Basınımız da bu gelişmeyi yukarıdaki başlıklarla sundu. Halbuki ortada ya büyük bir yanılma, ya da yanılma var.

Türkiye'de sendikal nedenle işten çıkarma yasağı 1947 yılından beri zaten var. 20.2.1947 gün ve 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun'un 9. maddesi şöyledir: “Hiçbir kimse, herhangi bir sendikaya üye olmaya veya olmamaya veyahut üyelikten çekilmeye veya çekilmemeye zorlanamaz.”

15.7.1963 gün ve 274 sayılı Sendikalar Yasasının 19. maddesi şöyledir: “İşçilerin işe alınmaları; sendikalara girmemeleri, muayyen bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veyahut belli bir sendikadaki üyeliği muhafaza veya üyelikten istifa etmeleri şartına bağlı tutulamaz. Hizmet akitlerine bu hükme aykırı şartlar konulamaz. Bunun gibi, işveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında; işçi alınmasında, işin sevk ve dağıtımında, işçinin mesleki ilerlemesi, ücreti, ikramiyesi ve primleri, sosyal yardım hakları ve disiplin hükümlerinin uygulanması ve sair hususlara ilişkin hükümlerin tatbiki veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamaz.”

5.5.1983 gün ve 2821 sayılı Sendikalar Yasasının 31. maddesi de şöyledir: “İşçilerin işe alınmaları, belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veya belli bir sendikadaki üyeliği muhafaza veya üyelikten istifa etmeleri veya sendikaya girmeleri veya girmemeleri şartına bağlı tutulamaz. Toplu iş sözleşmelerine ve hizmet akitlerine bu hükme aykırı kayıtlar konulamaz. İşveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, işin sevk ve dağıtımında, işçinin mesleki ilerlemesinde, işçinin ücret, ikramiye ve primlerinde, sosyal yardım ve disiplin hükümlerinde ve diğer hususlara ilişkin hükümlerin uygulanması veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamaz.” İşveren eğer bu hükümleri ihlal ederse, “işçinin ücretinin bir yıllık tutarından az olmamak üzere bir tazminata hükmedilir.”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın temcit pilavı gibi yeniden kamuoyuna sunduğu tasarı taslağında ne var? “Bildirim sırasında işveren feshin sebeplerini açıkça belirtmek zorunda” kalacak. Bunu yapmazsa cezası ne? Ceza yok. Tasarıda bu konuda bir yaptırım getirilmemiş. 1475 sayılı Yasanın 17. maddesine göre verilen çıkışta, “feshin haklı bir nedene dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir” düzenlemesi getirilmiş. İşçinin itirazı durumunda bugünkü uygulama da zaten böyle. Sonra, “ilk defa toplu iş sözleşmesi yapılan işyerlerinde iş güvencesi” başlığı altında zaten var olan düzenleme biraz daha karmaşık bir biçimde getirilmiş; ancak işverene verilen ceza azaltılmış. Günümüzdeki uygulamada ceza miktarı işçinin bir yıllık ücretin az olmayacak bir miktar iken, tasarıda bir yıllık ücreti ile sınırlandırılmış. Bazı insanların isimleri ile özellikleri tam zıttır. Narin isimli şişman bir bayana, Melek isimli bir şeytana rastlayabilirsiniz. Yasa tasarısı taslağının adı ile içeriği de bu nitelikte.